

Год. V.

Број 49.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АУТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 6. децембра 1895.

ЊЕГОВОЈ СВЕТОСТИ, СРПСКОМ ПАТРИЈАРХУ
ГЕОРГИЈУ БРАНКОВИЋУ

НА ДАН ЧЕТРДЕСЕТГОДИШЊИЦЕ СВЕШТЕНЕ МУ СЛУЖБЕ.

Четрдесет пуних љета
како вршиш службу свету;
Небесном се Творцу молим,
да доживиш педесету!

Твој је живот цркви мио,
а народ га толко треба;
Ти си отац школе наше
нек Те живи Творац неба!

И још више, много више,
са престола светог Саве,
Благосиљо чедна верна
свете цркве православне!

Благодарно срце моје
шаље молбу тамо горе;
Међу песме херувимске
у небесне сјајне дворе!

Пред нама је златна књига,
дела Твојих вечна слова;
Цркви, роду, вазују нам:
Ти си слава Србинова!

И моли се вечном Богу,
да Те чува, да Те брани;
Јер је мутно српско небо
јер су тешки српски дани!

Мудри вођо, мудра главо,
Ти нас водиш правој мети;
а доћи ће скоро доба —
народ ће Те разумети!

6. децембра 1895.

С—ђ.

6. децембар 1855. — 6. децембар 1895.

Четири десетине века, пуних четрдесет година, верне и светле службе: Богу и олтару Христа Спаситеља, вечној правди и истини, љубави и миру, цркви и вери, цару и краљу, престољу и отаџбини, народу своме и просвети његовој, — навршио је данас Патријарх српски Георгије Бранковић.

Са узвишена престола славних православних српских митрополишта и патријарха Митрополије Карловачке, и са пуном самосвести о искреним патријотским и родољубивим четрдесетгодишњим осећајима и тежњама својим, погледа нам данас, поносно и ведро, узвишени Поглавица цркве и народа на широку и светлу прошлост свога живота и рада пастирскога и архипастирскога.

Мирне савести разгледа прошла дела своја по браздама винограда Господњег, по многим крајевима отаџбине своје, и по свима деловима народно црквене нам њиве.

Мирне савести, јер светла је то четрдесетгодишњица, и у њојзи пуна ризница добрих дела пастирске и архипастирске љубави за цркву и народ свој, и за отаџбину своју.

Светла је то четрдесетгодишњица! Пуна душа оданости цркви и отаџбини својој; пуно срце љубави за народ свој — на непрестаном раду и пословању, са непрекидном мишљу и тежњом: одужити дуг свој Богу, народу и дужности свакој, — то је ејајна прошлост, то је та велика четрдесетгодишњица српског Патријарха Георгија Бранковића.

Са висина патријарашкога престола Он ју мирне савести погледа и разгледа данас, а ми јој се са благодарношћу клањамо, као што ће јој се историја и будућност наше цркве и народа вечном хвалом и признањем одужити.

Но многе су још мисли и намишљаји душе и ума св. Патријарха Георгија неостварене. За остварење неких довољна ће бити љубав, воља и снага самог Патријарха, као што је данас св. Патријарх Георгије. Али за остварење две велике мисли и тежње, којима се загревао цео живот и рад Ђорђа Бранковића и узвишени нам поглавице Георгија Бранковића, није довољан Он сам. За остварење тих мисли, тражи се: цео народ уз Патријарха.

Те су мисли и тежње: обезбеђење и уређење наше народно-црквене аутономије, њезиног устројства и управе с' једне, а просветни наш препороџај с' друге стране.

Па, не ускрати века, Оче небесни, смиреноме, верноме и доброме архипастиру свете цркве једносушног Ти Слта у народу српском;

а подари и Њему, цркви својој и многопанаћеном народу српском, да дочекају и виде остварење и тих мисли и тих тежња.

Податељу среће и напретка народа свију, Теби подижемо молитве топле, а рад цркве и народа српског:

што дуже уздржи здрава и крепка, пуна љубави и старања за цркву и народ свој — дична Патријарха Георгија Бранковића!

Живио Патријарх Георгије Бранковић!!

Слава Патријарху Георгију Бранковићу!!!

Четрдесет година свештене службе ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ СРПСКОГ ПАТРИЈАРХА Георгија Бранковића.

Ретки су људи, а још ређи тренуци у њихову животу, за које народ који разабире. Лаве ли се, народ их радосно поздравља.

То чине велики народи, а још више малени. Чине зато, што такви људи животом и радом својим утичу на унутрашњи, а како где и на спољашњи живот свога народа. Сваки културни народ прати такове људе, прати им сваки корак у њихову животу и деловању, захвалан им је, јер зна шта им дугује.

Ако икоји народ, а оно малени српски народ дужан је да тако мисли, осећа и чини; дужан је тим пре, што је од увек узбуркано било море народнога му живота, па као код других народа, тако и код српскога требало је наћи људи, да на такову мору поузданом руком поведу брод свога народа. На такове људе одувек је српски народ упирао своје очи; такове људе знао је српски народ ценити, поштовати и око њих се савијати. То нам сведочи прошлост *овостраног* српског народа за ово двеста година народнога му живота.

Политичне и културне прилике оностраног српског народа створиле су и тому народу такове ретке људе; створиле су бродаре његова живота, око којих се тај народ савијао, јер је добро знао, да су такви људи позвани били, да приведу народни брод са узбурканог мора у тихо пристаниште народнога живота. Па ко су били ти бродари? На оваково питање данас се лако одговора, да су то *црквене поглавице* наше. Је ли пх ко нама за такову службу наметао, јесу ли се они ма из каквих побуда отимали за то? Није и нису! Томе нам је најбољи сведок наша историја, наша двестагодишња прошлост. Баш као да је суђено, да оно бреме, које је узео на себе први српски архиепископ, да то бреме носе до данас са малим изузетком махом и сви наследници *његови* у оностраном народу српском. Кад је тако, није ли онда и природно, ако је и српском народу урођено, да се највише обавири на рад својих црквених поглавица, особито на рад својих *митрополишта и патријарха*, јер је *доиста њихов рад судбоносан за црквени и просветни живот народни — живот српски*.

Зато је и природно да пратимо не само цео живот тих ретких људи, него и да у њихову животу застанемо код већих одсека таква живота; да приберемо радњу њихову, коју су у животу свом наменили, и која је према приликама одређена, да *утиче на црквени и просветни живот једнога милијуна оностраног народа српског*. Тако чине и други просвећени народи, то ћемо да чинимо и ми данас, кад се навршује *пуних четрдесет година свештенога живота и рада данашње нам црквене поглавице — митрополишта и патријарха српског: Георгија Бранковића*.

* * *

Дана 6. (18.) децембра 1855. године, а лицем на св. Николу, зајакони епископ бачки *Платон Ашанацковић* свог младог и даровитог богослова, а вредног раденика у конзисторији бачкој, *Ђорђе Бранковића*, у катедралној цркви новосадској, у којој је тога дана прва служба архијерејска одслужена од како је обновљена била. О Божићу 1856. г. рукоположи га за јереја и додели оцу његову Тимотију за капелана; а кад је отац оболео, постане 1857. администратором парохије очине у Сенти. *Ни две године није прошло, а млади свештеник Ђорђе Бранковић буде наименован за окружног протопресвитера* и унапред је већ као такав признат био од сомборске црквене опћине за пароха сомборског. Општина сомборска желела је имати проту у Сомбору, па је дала изјаву епископу Платону, да ће онога признати за свога првога пароха, који буде постављен за протопресвитера сомборског. На Преображење 1859. произведен је за проту, а прве недеље за тим дошао је у Сомбор У првој недељној служби у августу месецу држао је млади прота Бранковић свечано призивање

св. Духа при почетку школске године. Овим чином и првом својом проповеди задобио је срца свега одличнога грађанства српског у Сомбору. Још у очи тога дана посетио је најпре све три цркве сомборске, а у друштву са тадањим месним школским управитељем Николом Вукићевићем и све основне школе српске, у којима је школску децу пастирском поуком поучио. За тим је посетио и варошку болницу.

Оваковим чином показао је прота Ђорђе Бранковић унапред програм свога рада и означио поље на ком ће делати. Када је чинио посете тадањем вел. жупану Бачке, Торонтала и Вршца Исидору Николићу, за тим ц. и кр. окружном поверенику Павлу Петровићу, председнику окружног земаљског суда Марку Поповићу и осталим вишим званичницима, све их је својом даровитошћу и умешношћу задобио тако, да је један између њих за њега рекао, да је „*решка појава међу свештеницима.*“

Држањем својим и умешношћу задобио је велику љубав и поверење код многобројних тада званичника у Сомбору и у околини. У цркви је задржао онај добар ред, који је заостао од протe Василија Ковачића, јер је *сваки дан* држао цело правило, дакле и саму литургију, која је у то време у целој јерархији нашој посведневно само у Сомбору држана. При богослужењу увео је добар ред и лепо појање, особито у недељне и празничне дане. Често је проповедао, а проповеди су му биле веома вешто сачињене и у чисто етичком јеванђеоском духу. Овим проповедима умео је проповедник веома успешно утицати на хришћански морал код своје пастве, у коју је тиме улевао љубави према прадедовској вери православној. Такове савесне службе расадник био је он и у подручном му свештенству протопресвитерата сомборског.

У црквеној и градској општини и у жупанији бачкој, по повратку устава, суделовао је прота Ђорђе Бранковић као најврснији члан и одликовао се говорничким даром, и зрелим предлозима, с којима је много добра учинио општој ствари, а после повратка устава и Србима, који су тражили хлеба у званичној служби.

Године 1861. именован је прота Ђорђе Бранковић од земаљског школског савета у Темишвару за управитеља српске учитељске школе сомборске, и то почасно звање вршио је с највећом марљивошћу све до 1872. г. За то се време он много заузимао око унапређења српске учитељске школе, и његову се заузимању има највише захвалита, што је црквена општина сомборска на место старог, маленог и трошног здања школског, у ком је од 1780. до 1810. норма учитељска, а од 1816—1872. српска учитељска школа смештена била, подигнула ново лепо звање а према тадањој потреби ове школе новим школским и канцеларијским намештајем снабдела. На његово особито заузимање основао је бачки епископ Платон Атанацковић „*Платонеум*“, поклонивши овоме, својим даровним писмом, најпре све некупљене приходе од сидоксије и конвенције из сомборског, а за тим пред смрт и из новосадског и сегединског протопресвитерата. Још је већу заслугу себи стекао прота Ђорђе Бранковић трудом својим око прикупљања дугова из те закладе и око приволе појединих општина и дужника владиних на потписивање уредних обвезница. Тим његовим неуморним трудом и настојавањем учињено је, да је главница платонеумске закладе порасла на 22 000 фор. Закладом овом, по гласу основног писма епископа Платона, рукује православна српска цркв. општина, а по платонеумском статуту из ове закладе платонеумски одбор са одобрењем бачке конзисторије издаје сиромашним приправницима сада 15 ручних стипендија, и то 7 по 60 фор, а 8 по 50 фор., као припомоћ за издржавање, док се у учитељској школи добро уче и владају. Уз то је прота Ђорђе Бранковић за време свога бављења у Сомбору издржавао сваке године по неколико приправника, дајући им храну за својим столом и иначе их потпомажући. У свом гостољубивом дому пријатељски је дочекивао браћу своју свештенике, не само из свог протопресвитерата, него и из даљих крајева Српства. Његовим настојањем прикупљена је милостиња и потпора за цркве и школе у српским крајевима. Његовим настојањем дала је сомборска општина саградити нов иконостас, који је вешто насликао пок. академски сликар Павле Симић и који је са позлатом стао 40 000 фор. На свима српским народним саборима од 1861—1879. и 1881. био је прота Ђорђе Бранковић свештеничким послаником сомборског округа и члан саборског одбора. Суделовао је у њима као највреднији и најагилнији члан све-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

штентства, старајући се о напредном уређењу и бољитку цркве и школе, свештенства и учитељства. Такав је био живот и рад многогодишњег проте сомборског, а садањег патријарха српског Георгија Бранковића.

Овим нисмо исцрпили све моменте из Његова деловања, који су ишли у прилог српској цркви и школи. Ово су само најкрупнији потези цртања Његова рада, којем су и данас још сведоци многи савременици тадањег проте сомборског, Ђорђа Бранковића. Таково свештено лице привукло је на себе пажњу и разабрање и нашега сабора и св. Синода, који је у овакову службоцу олтара божјега упознао душевну величину и снагу, која ће моћи и тежи задатак успешно вршити, а на корист цркве српске и школе српске. С тога и виђамо где наш *архијерејски Синод дана 7. (19.) маја 1882. г. бира себи за члана, а темишварској Епархији за црквену поглавицу многогодишњег проту сомборског Ђорђа Бранковића.*

Дана 11. (23.) маја 1882. г. ступи Ђорђе Бранковић као избрани Епископ темишварски у монашки чин и буде 6. (18.) јунија произведен за архимандрита ковиљског, а 1. (13.) јулија исте године посвећен је за Епископа темишварског

Величина духа Његова, величина искуства са тридесетогодишњим успешним радом на пољу цркве и школе српске, на пољу опћега бољитка свога народа, јемчила је за новоизбраног Епископа да је крма тога великога брода оностраног српског народног бродовља поверена поузданој руци, прокушаној снази, која с највећом вољом улази у свој род, да му послужи као архипастир, који ће душу своју полагати за срећу и напредак онога, што је темељ одржању српском, а тај је темељ: *црква српска и школа српска.*

У том крају свога народа послужио је такови архипастир пуних осам година, а девета је већ при крају била. У тој епархији деловао је Епископ Георгије Бранковић онако, како му је урођено у крви, која је текла у њему тридесет година свештенога му рада, а за добро и напредак свога народа. И без зазора може се рећи, да је темишварски Епископ Георгије Бранковић *најверније вршио епископску дужност своју према установама, које нам је дала аутономна организација наша.*

Колко је љубио Епархију темишварску сведоче речи Патријарха Бранковића, које читамо написане у опроштајној му посланици од 1. (13) априла 1891. г., коју је послао својој пастви. „Епархија темишварска, пише Патријарх, првенац је у венцу мога епископствања, а нарав људска тако је од Бога удешена, да су јој првенци најмилији. Првенче мој, епархију темишварска, остај ми с Богом!“

Љубав ову осећали су скоро девет година духовни синови брижнога свога оца духовнога. Осећали су је и уживали, а за доказ тому, нека нам послуже данас само некоје речи једне, и то највеће срп. цркв. општине великокикинске, које читамо у отпоздраву њезину на опроштајну посланицу Његове Светости, Патријарха Георгија Бранковића. Ево тих речи: „Ваша Светост! Примите уверење да сва бивша Ваша паства духовна у овој црквеној општини живо и тешко осећа терет растанка од свог љубљеног Епископа Георгија, који је мал не пуних девет година, док је управљао богохранимом Епархијом темишварском, као „Пастир Добри“ полагао душу своју за благо и напредак духовне пастве своје, а нарочито ове црквене општине, која поглавито превеликој очинској љубави и заузимању свога премилога и мудрога Епископа благодарити има, што је успостављен у њој пређе поремећени законити поредак, те је после толиких година горка искушења једва једном завладао поново ред, мир и слога у овој општини, а тиме омогућено морално и материјално напредовање њено и чланова њених..... Нека Светост Ваша свом српском православном народу у овим крајевима буде, као што је Епископ Георгије у духу пастви својој у темишварској дијецези био *учишљ правде и истине, учишљ мира, учишљ браћске љубави и слоге!* Дела Ваше Светости као бившег Епископа нашег научише нас овом уверењу и надању, те с тога тврдо и верујемо, да ће се под очинском и мудрог управом Вашом испунити и надање народно у обзир обезбеђења и уређења црквене аутономије његове“

Оваква раденика у винограду Господњем; овакову црквену поглавицу једнога дела оностраног народа српског нису могли испред умних очију својих изгубити фактори, који су

позвани да воде рачуна о судбини оностраног народа српског, његове цркве и његове школе. Темишварски Епископ Георгије Бранковић морао је на се примити теже бреме свога народа. Промисао Божји и милост Његова Величанства, нашег узвишеног владара и краља сједињује се са топлим жељама изабраника народних. И, темишварски Епископ Георгије Бранковић мораде напустити управу једног дела свога народа и примити управу црквену над васколиким оностраним народом српским.

* * *

Дана 21. априла 1890. изабрао је српски народно-црквени сабор Епископа Георгија Бранковића за архиепископа и митрополита карловачког и патријарха српског. Избор овај потврдило је Његово Величанство превишњом одлуком од 24. априла 1890, која је у седници српског народно-црквеног сабора од 28. априла 1890. обнародована, те изабрани и потврђени Патријарх Георгије Бранковић свечано буде уведен у своју митрополитску столицу дана 29. априла 1890. г.

Овим даном отпочиње ново доба деловања изабраног и потврђеног патријарха Георгија Бранковића.

Беше то велико ал необделано поље, на које је сад ступио велики радник, да развије сву своју прокушану душевну снагу. На све стране потреба — потреба и у цркви и у школи народној. Новом Јерарху, новом наследнику св. Саве ваљало је поћи на рад, на велики и трудни рад, који га је чекао у цркви српској и школи српској. Патријарху Георгију Бранковићу у овом великом лавиринту беше само тако могуће наћи се успешно, ако пође стопама светитеља Саве и његових достојних наследника. Ко је до сада пратио сваку радњу садашега Патријарха Бранковића, наћи ће, да је доста пошао тим стопама, јер је потпуно уочио оне стубове, на којима се може одржати српски народ. Својом снагом латно се он, да дозиди и озиди и што јаче утврди два стуба српског народа; узео је на себе обвезу и терет, да подигне и утврди у свом народу веру прадедовску, да остави иза себе осигурану цркву и просвету народну.

Овакове мисли речма је изрекао Патријарх Георгије о својој инсталацији за српског Патријарха, а у саборној цркви карловачкој дана 29. априла 1890 пред народом српским.

„Чисте руке, рекао је Патријарх, у свему и свачему, јасна и отворена искреност, у свакој радњи и предузећу, чврст карактер, добра воља и неуморима тежња за све оно, што се клони на добро, на корист и унапређење свете православне цркве и школе и просвете, а у границама црквених и земаљских закона: то је у кратко мој програм, кога сам се дојакно држао, па кога ћу се и одјакно не само придржавати, него и сву снагу своју заложити, да уз припомоћ Вашу и светог Синода као главних чинитеља, у самој ствари изведем и остварим . . .“

Па кад смо на свршетку четрдесете године свештенога Његова рада и деловања, огледајмо и овај најважнији ал и најтежи рад Патријарха Георгија Бранковића. Упитајмо се, шта је као Патријарх урадио за српску цркву и за српску школу.

Радња на црквеном пољу.

Далеко би нас одвело, кад би се овом згодом упустили у потање цртање Патријархова рада за цркву, који је развио и доказао у својој Архиепископији и Митрополији. За то су одређена доцнија времена, када ће стручњак и непристрасни критичар средити све такве радње Архиепископске и Митрополитске карловачког и Патријарха српског Георгија Бранковића.

Ми ћемо се латити општих потеза тога цртања, који се простиру на васколику онострану цркву српску, а при том остављајућ за друго време и другим људима да мисле и размислају о раду Патријарха Георгија Бранковића око сређивања наших народно-црквених автономних одношаја.

Необорена је истина, да су на првом месту служитељи олтара Божјега позвани, да

Буду стубови, који ће одржати у свом народу цркву, у којој служе. Буду ли ти стубови јаки, биће и црква јака, јер ће под њезин кров унићи стадо поверено тим стубовима, поверено пастирима духовним — свештенству српском. Патријарх Георгије Бранковић озбиљно је погледао у своје свештенство. Дух времена, озбиљне и опасне струје ишту и добре и веште морнаре, који ће се знати наћи у опасним струјама, на опасним валима. Потребу ту виђали су и други претходници патријархови, и сваки је, ко мање, ко више, гледао, да те потребе подмири. Садањем Патријарху беше озбиљна брига, да подигне добро уређен расадник служилаца у св. српским храмовима. Наша богословија, која је такав расадник, морала је добити нове и поуздане снаге, да пораде у том расаднику, да испуне проређене редове тога расадника. *С тога и виђамо Патријарха Бранковића где шаље српске синове у далеке крајеве и на високе богословске науке, да се онде наоружају и спреме, да као добри и поуздани учитељи спреме српској цркви поуздане служиоце, а српском народу ваљане свештенике. Том су сведоком богословске велике школе у Австроугарској, Немачкој и Грчкој, на којима се уче српски младићи и спремају за велике позиве и радње, које их чекају у српској цркви.* Но није довољно само овако наоружати и спремити нашу богословију, него поред тога ишту данашње прилике од Патријарха Бранковића још једну бригу — бригу коју брину српски Архиепископи више него стотину година. Баш у наше дане опажа се, да је све мањи број наших свештеника, особито у горњокарловачкој и пакрачкој Епархији, у којима поред овакових прилика можемо дочекати, да ће црква остати без свештеника. *Богословију имамо, ал подмлатка свештеничког немамо.* Да се тому злу доскочи, озбиљно се брине садањи Патријарх да очима угледа такав институт, који ће и те потребе подмирити. То је богословско семенште (семинар). Ту установу, тај завод ишту преке потребе: недостатак свештеничког подмлатка, праведно подељена брига за све делове наше јерархије и њезиних сиромашних синова, који би се свештеничком чину одали, потпуна научна спрема, потребна религиозно-морална спрема, потреба реда и дисциплине и потреба питоности и углађености.

То су потребе за добро спремљене духовне пастире народу, за стубове српске цркве, које задаје бригу садањем српском Патријарху. *Данас је неопобитна истина, да је Патријарх Бранковић свим силама прегао, да дочека и очима својима види подигнуто и добро уређено богословско семенште и да се тиме испуни давнашња жеља српских Архиепископа.* Бригу ту брине Патријарх Бранковић подједнако и за мирско и за монашко свештенство.

Историја српске цркве и њезиних служилаца казује нам јасно, какви су били први монаси у српским задужбинама. Добра спрема њихова захвална је првом српском просветитељу. Сетимо се само манастира Хиландара и његових калуђера. Та и данас се зна, да је *Хиландар био расадник српске просвете* за српске земље. Неудаће народне донеле су собом, да су монаси у српским задужбинама сами себи остављени и да су се ту и данас затекли људи са веома незнатном научном богословском спремом. Да се тој невољи доскочи и да се *манастирском свештенству даде одређен, према потреби саме ствари одмерен степен општег богословског и економског образовања*, поради живог Патријарха Бранковића, да се оснује и подигне потребан за то завод. У ту сврху одржан је 10. (22.) маја 1893. г. у манастиру Гргетегу под председништвом Патријарховим збор настојатеља свих српских манастира у карловачкој митрополији и последица тога збора беше, да су манастири из својих прихода позвани, да оснују школу за своје свештенство. Тако је постала *Манастирска школа*, коју је 12. децембра свечано осветио и отворио сам Патријарх, а која је отпочела рад свој 13. децембра са три професора и дванаест ђака. Колка је љубав Патријархова према том заводу сведочи његово ревносно обилажење и лични надзор о годишњим испитима са ученицима.

Не малу бригу брине Патријарх Бранковић и око *снабдевања своје цркве св. утварима, одјејанијем и другим потребним стварима.* У овом су се одликовали његови претходници, између којих истичемо име Јована Ђорђевића. Не ћемо о том сада много писати, и за то је одређено доцније време, а данас нека је довољно речено, да је поред осталих издатака у те сврхе Патријарх Бранковић обогати карловачку саборну цркву потребним архиепископским одјејанијем и црквеним утварима у вредности *преко пет хиљада форината.*

Прелазимо још неке радње патријархове за српску онострану цркву и истаћи ћемо овде још једно Његово бесмртно дело, које ће красити рад Његов као српског Патријарха. То дело јесте *мушка и очинска одбрана наше цркве и њезиних светиња у црквеним реформама*, које је у наше дане извела светска власт.

Цркви Христовој па и српској цркви понретила је велика опасност, кад се поткопао значај и важност црквених тајни црквеним реформама. И свештенство и народ и православне и римокатоличке цркве устао је у одбрану своје свете цркве. И српски народ са својим свештенством одржао је у ту сврху 7. априла 1894. г. народни митрополијски збор са преко 8000 душа српских, на ком су се чуле речи у одбрану српске цркве. Будни архипастир благословио је тај збор на призиву св. Духа у саборној карловачкој цркви, а благослов свој завршио је овим речима: *„И у то име а по жељи и молби Вашој призвасмо ево и ми Духа Светога, да Вам буде у помоћи, и да Вас руководи при тако важном и животном саветовању Вашем, к чему додајем и ја свој Патријаршијски благослов, у жељи и нади, да ћете мушки и једнодушно, али уједно и достојанствено и у границама постојећих закона кретајући се закључке своје доносити.“*

Ове речи брижнога архипастира извршене су и делом Његовим, јер је са својим Епископатом, неколико пута ишао у горњи дом угарског сабора, где су бранили цркву своју од кобних последица. *Колико се те реформе противе српској цркви и њезиној аутономији, изнео је Патријарх Бранковић у свом говору, који је изговорио у горњем дому угарског сабора у Будимпешти дана 26. априла 1894.* Свечан дочек при повратку Патријархову у Његову резиденцију, који је приредило Њему карловачко грађанство, најбољи је доказ, како је народ захвално разумео значај Патријархова држања. У свези с тим издана је 17. (29.) септембра 1895. год. под председништвом Патријарха Бранковића синодална посланица свештенству и народу српском, у којој се поучава духовно стадо, како да се влада и како да ради сада, када ступају у живот: „грађански брак“, „васпитање деце“ и „државне матрикеле“, који постају обавезни за све грађане без разлике вере и народности у угарској држави.

Чашу меда јошт нико не пони,
што је чашом жучи не загрчи;
чаша жучи иште чашу меда,
смијешане најлакше се пију.

П. П. Њ.

Ове речи испевао је митроносни песник Његош у свом спеву „Горском Вијенцу“, које се и пре кратког времена могоше применити тешким приликама и ожалошћеном срцу седога српскога Патријарха у Његовом трудном раду и борби за милу нам цркву православну.

Са радосним срцем и с највећом синовском оданосћу превишњем престолу и драгој домовини својој похитао је смирени Патријарх у главни град Троједнице, да се поклони своме љубљеном краљу и господару и да даде израза своје и народне непоколебане верности и оданости.

Српски Патријарх мишљаше да му нигде нису тако искрено врата отворена, као у срцу једнога народа, а са два имена. Али љуто га је заболела небратска љубав, којом је у Загребу дочекан од необуздане светине, која га је пре времена и воље Божје слала на други свет. Но ти лакомислени изрази још лакомисленијих и не би толко силно дирнули српског Патријарха, колко га је дубоко потресло, кад је својим очима видео српску православну цркву нападнуту и нагрђену од небратских руку. Силно је то потресло срце ојађенога Патријарха, а одушке болу свом нашао је, кад је милостивом владару свом и краљу 15. октобра у загребачкој српској цркви ове јаде изјадао: *„Особито су Вашем Величанству најискреније благодари верни и одани православни Срби ове црквене општине, јер им је Ваше Величанство указати благоизволело највишу милост и пружити благи мелем на ојађену побожну душу и повређено народно чувство“*

Овим делом нека је данас завршен и овај приказ и цртање значајнијих момената из неуморног деловања српског Патријарха Георгија Бранковића, а за добро и напредак свете нам вере прадедовске и цркве православне.

Овај акт у четрдесетогодишњици српскога Патријарха била је „чаша жучи“, које се Он није одрицао и коју је радо испио, *јер Му признање народно беше чаша меда у животу и деловању Му за цркву народну.*

Радња на просветном пољу.

Његова Светост Патријарх Георгије Бранковић заволео је српску школу од првих дана свога свештенослужења. Ово смо показали у главним потезима, кад смо приказали садањег Патријарха као проту сомборског. Љубав према просвети народној распламтела је у родољубивим грудима српског Патријарха у много већој мери, него што је пламтела за ово двеста година у већем броју српских митрополита.

Од увек је српска народна школа велику бригу задавала српским Митрополитима и Патријарсима, од увек је она била у опасности, а њзина опасност — опасност је и за народност српску. Но као да никада српска школа није била у таковој опасности, него што је била у данима Патријарха Бранковића.

„Пет разних закона, поручује прошле године српском народу његов народни и црквени Школски Савет, владали су нашом школом, на том распетију умирала је српска православна основна школа, расадник наше народне и православне свести. Царске повластице, основни земаљски закони, — неповредљиве саставине земаљског устава — и овима ујемчена народно-црквена аутономија српска нису заклонили народну школу српску од тешке навале државне превласти, која је као оно силовита бујица прејурила бедеме, што су вековима бранили и хранили најсветије установе наше Основна је школа основа, која чини будуће нараштаје. Зар у њој да се зачиње клица народног расула? У основној школи је учитељ вођ, кога деца слушају, коме верују и следеју Зар тај вођ да проповеда морал, мисли и осећаје противне генију српске породице? Малу, невину, безазлену, поводљиву дечицу љуба и заноси сваки ветар науке. Зар вијор противнародне струје да их носи са рођених недара свога народа? Зар та школа, узданица наша, да буде наше очајање“ ?

Овакове мисли и овакове зебње у срцу задале су велику и највећу бригу српском Патријарху, коме су те невоље пред очима лебделе из двестагодишње историје оностране школе народне. *Српска народна школа је други стуб српској народности, падне ли тај стуб, пала је и народност српска.* Српски народ остао је скоро без својих народних школа, јер су прешле у државне руке, а што је остало, пропада једна за другом, *јер се нема откуд да надаље живе.* У оваким невољама није застао нимало српски Патријарх Бранковић за знаменитим и неумрлим претходницима својима, а наследницима онога престола, који припада првом српском Просветитељу; није застао, јер виђамо Патријарха Бранковића где 14. јануара 1894. г. са **првим улогом од 10.000 фор.** оснива школски фонд, који ће уз даље прилоге издржавати српске народне вероисповедне школе. Фонду том дао је сам утемељач, српски Патријарх, име првога српскога Просветитеља, те носи на себи натписне речи: „**Фонд св. Саве**“.

На глас о епохалном овом делу српскога Патријарха похитао је српски народни Школски Савет као главна власт српских школа и 28. марта исте године издао је захвалницу Патријарху Бранковићу на оснивању „Фонда св. Саве“, а уједно је закључно, да изда проглас српском народу у Митрополији Карловачкој ради умножења фонда св. Саве за помагање српских народних школа.

Но није овим чином престао бринути се Патријарх Бранковић за судбину српских народних школа, није се Његова брижна душа умирала, ма да је тај први велики улог у „Фонд св. Саве“ дао. Патријарх Бранковић и на даље прати српску школу и оне који су уз Њега позвани, да бригу ту брину. Почујте, како забринуто збори 1894. г. српски Патријарх у својој божићној посланици свом народу: „*Притеците сваки по могућству своје, макар и са најмањим милодарима у помоћ томе народној школи намењеном фонду св. Саве. Недајте да Вам постојеће и са великом муком досад издржаване народне школе проиадну. Будите ил Спаситељ, спасите их од предстојеће напаст и погибије, која ил*

грозни која је неизбежна, ако им се што скорије у помоћ не притече. Послушајте, бо-гољубезни, глас вашег Архиепископа, вашег брижног Патријарха и духовнога оца на овај велики, радосни и светли Празник, похитајте са прилозима својима, покажите делом да вам родољубље, да вам св. вера прадедовска, да вам оистанак народне вероисповедне школе није само на језику, него да вам у истини и на срцу лежи. Покажите да сте достојни синови и прејемници славних, побожних и родољубивих предака својих, па не допуштајте да нам народна школа и надаље остане сироче, и да нам на очиглед про-падне, једном речи: будите јој Спаситељ“

Оваковим чином и оваковим позивом достојно је Патријарх Бранковић наставио дела достојних својих претходника и њихових сличних позива управљених српском народу. Колико су се и они бринули за више школе у срп. народу толико се више брине Патријарх Бранковић за основне школе српске у којима је основа народнога васпитања у духу српском, којим иста школа треба да је и задахнута.

Но није се љубав Патријархова зауставила само на овом великом делу, на „првом“ дару, него је поред тога обезбедио живот и неколикој српској вероисповедној школи кора-кнувши примерним кораком, како ваља и како треба школу српску осигуравати. Томе су до-казом ове речи српског Патријарха, које је изговорио 24. јулија 1892. г. представништву срп. цркв. општине у Кулпину: „Ја сам се овде у Кулпину родио, па желим да месту свога рођења оставим какав сиомен. Купио сам 30 јутара земље, која у вашем атару лежи, и поклањам их српској православној општини као фонд за издржавање српске вероисповедне школе“

По законским одредбама у Хрватској и Славонији могу се изгубљене српске вероиспо-ведне школе успостављати, ако се одговори прописаним за то захтевима законским. Љубав Његове Светости према српској вероисповедној школи појављује се и у овим крајевима тим, што је из својих пригода подигао ново, лепо и угледно школско здање у Белом Брду за успостављену вероисповедну школу, које је здање изнело вредност од 7000 фтор. У тој српској општини је до 2000 српских душа и до 300 Српчади, која је овим чином српскога Патријарха добила своју школу. Услед тога се и дотадањи учитељ комуналне школе одрекао службе комуналног учитеља и остао тамо као учитељ српске автономне школе. Овим делом дао је Патријарх Бранковић пример, како се могу ускрснути српске вероисповедне школе.

А шта да рекнемо за замашније дело Патријарха Бранковића, којим је постао добро-твор једном од најстаријих виших завода српске просвете? Поставши добротвор том заводу, постао је и опет добротвор српском народу, који има велику обвезу према том заводу, јер је тај завод расадник српских просветилаца у основним наукама српскога подмлатка. Том заводу српском освећен је 1894. г. темељ, а на том темељу подигнута је великолепна зграда препа-рандије сомборске. Ту зграду о свом трошку подигао је и са школским намештајем снабдео је Патријарх Бранковић. Ове године, а на Малу Госпојину после призивања св. Духа дошли су мушки приправници из цркве са својом заставом и у пратњи свију својих професора у ново здане учитељске школе, на коју је Патријарх Бранковић издао до 40.000 фтор. На том здању читају се ове речи: „Георгије Бранковић Патријарх Народу Српском.“

Ево и опет знака и доказа љубави Његове Светости Патријарха Бранковића према српској просвети, а шта је све Патријарх Бранковић за живота свога учинио српској сомбор-ској препарандији, то ће нам временом историја те препарандије рећи, када ће се најбоље разабрати и видети, ко је био прота Ђорђе и Патријарх Георгије Бранковић сомборској српској препарандији.

Прошле године виђамо Патријарха Георгија где умножава фондове српских гимна-зија са 2000 фтор., јер из тих фондова треба да се издржавају два просветна завода српска у Карловцима и Новом Саду. Ове пак године уписује исте гимназије као и богословију карловачку и препарандије за чланове „Матице Српске“ са знатним повчаним прилозима.

Ове године дочекао је српски народ живим настојањем свога Патријарха Георгија

Бранковића испуњену давнашњу жељу српских митрополита и народних црквених сабора, да је у Карловцима, у средишту српске митрополије етиочела своју радњу *Српска Манастирска Штампарија*, а значај њезин моћиће се истаћи по времену, кад радом својим савлада све оне препоне, које се код сваког подuzeћа појављују и кад за њу настане право време да послужи српској а особито црквено-школској књижи, којој је и намењена. Кома је позната историја старих српских штампарија и њихов велики задатак, тај ће и код ове појаве проникнути у родољубиве смерове Патријарха Бранковића.

А шта да рекнемо за оне две сретне и спасоносне уредбе, које су постигле превишњу потврду нашега милостивога владара и краља, а топлим заузимањем српског Патријарха Бранковића, као председника онога сабора, који је те уредбе донео. То су *мировинске уредбе за српско свештенство, професорство и чиновништво*, уредбе које цео просвећени свет има, а за којима је српски народ 200 година чекао. *Ове уредбе утврђе многе сузе српског сирочади, која ће вечито благосилати творце њихове.*

Овакова дела српског Патријарха Георгија Бранковића јесу јасан доказ, да српски Патријарх Георгије није само речју него и делом посведочи љубав своју према српској цркви, према српској школи, а тиме и према српској народно-црквеној аутономији. Јер шта и јесте дух наше аутономије, него унапређење црквеног и просветног живота оностраног народа српског. Оваково деловање јемчи, а томе је *израза дао српски Патријарх и у најновије време Србима Загрејанима*, да ће Патријарх Георгије Бранковић очувати и корисно дозидати зграду српске народно-црквене аутономије.

Дана 30 априла 1890. г. одговор свој на поздрав српскога народно-црквенога сабора у саборској седници завршио је Патријарх Георгије овим значајним речма: *„Уређење наше народно-црквене аутономије још се тако рећи у повоју свом налази, али Божијом помоћу и држећи се у свему закона, ја се надам, да ћемо доживети: да аутономија та буде јака и снажна, животна и спасоносна по нашу цркву. Прегнимо дакле, да аутономију ту удесимо онако, како ћемо помоћу целисходних установа наших постићи узвишени циљ, а то је: утврђење и оснажење нашег религиозно моралног и културног живота, а тиме и наших народних особина, којима се радо и као Срби и као православно дичимо и дичити можемо, а све у славу свете цркве наше, на дик и понос њеног највишег заштитника Његовог царског и апостолског краљевског Величанства, а у корист драге нам домовине!“*

Овакове речи и овакова дела могу потицати само из племенитог и патриотског и родољубивог срца као што је Патријарха Георгија Бранковића, коме ће српски народ знати благодарити и благодарно га се увек сећати.

Видљивим знацима исказано је највише признање и од **крунисаних глава и владара** корисном и успешном раду Патријарха Бранковића, чије *груди диче висока одлиција нашег најмилостивијег владара и краља и српских владалаца у краљевини Србији и Црној Гори.*

* * *

Застанимо овде и поклонимо се великом четрдесетогодишњем свештенослужитељу, српском Патријарху Георгију Бранковићу; поклонимо се Њему, који је свима овим делима, од којих се ни слова одузети не може, а којима се многа још придодати имају, учинио своје народу до данас оно, што је изискивала најпреча потреба народна. Ту потребу рад је подмирити и моралним и материјалним средствима српски Патријарх Георгије Бранковић. Бог Му помогао и Његов патрон св. великомученик Димитрије. Бог Му дао дуга века, да очима својима угледа спас народа свога, за који живи и ради, а за који ће живети и радити до последњег часа живота свога.

Захвални српски народ молиће се Богу за дуг живот и здравље свога Патријарха

Георгија Бранковића!

γ.

ПРОПОВЕД НА СВ. НИКОЛУ.

Буре Страјића, свештеника сентомашког.

Има једна примамљива реч у свима језицима људским, која је свакоме мила и драга; реч великога значаја, јер многога држи у животу и онда, кад га у велико црна земља покрива.

Та је реч *спомен*.

Спомињање је најтврђи споменик људски, кога хрђа не једе, црв не троши и време не руши. Спомен је вековни будни стражар, који грешна дела клетвом житоше а гробове праведника обасипа мирним цвећем које никад не вене; спомен је вечити славопој врлинама, који никад умукнути неће — док је неба и на њему сунца, док је земље и на њојзи људи.

И оно слатко спомињање, којим се потомство сећа славних предака својих, најлепша је сведоџба потомству и најврснија награда личним делима заслужних мужева.

Узмимо само који пример баш из наше српске повеснице. — Може ли људска рука створити од камена и челика грајнији споменик светитељу Сави, него што га је спомен урезао у срце сваког и најмањег Српчета; може ли бити веће пирамиде светом цар-Лазару, него што му је подиже српски народ предањем и гудалом преневајући с колена на колена задушнице косовске. Нема и не може бити.

Повесница црквена и светска чува верно имена великих људи у спомену своме. Чува их и негује као вечите светиљке људскога срца и ума које вековима у напред бацају светлост нараштајима потоњим.

И славећи црква великане своје позива у храмове своје верне, да им на достојном месту достојну одаду пошту, да им се помоле као заступницима својим код Бога и да тим светим споменом крепе у вери себе и децу своју.

Такав светао спомен слави данас света наша црква узносећи духовним песмама светога оца Николу, Архиепископа, чудотворца, угодника Божјег и стуба црквеног — кога толике куће српске као заштитника свога славе, кога српски народ и у песмама својим спомиње.

И светкујући данашњег Светитеља као крсно име своје, славе данас многи усномену преласка свога у милу нам веру православну; сећају се оног светог часа, кад њихови стари умно прогледаше и покрепише се: у име Оца и Сина и св. Духа — када им се домови почеше шкрупити водицом јорданском. Славе свечарство, јединствену славу у Србина, која нас толико одликује од других народа — јер само у српској кући краси прочеље икона свечарска, закићена струком босиљка!..

Славу славе и сретна им била! И ми смо с њима, јер сви скупа славимо св. оца Николу као сјајну звезду на обзорју прошлости хришћанске; сва нам грла једну песму кажу, славословље данашњег тропара: „Правило вѣров и образ кротости“...

Али чинећи спомен стародавни том угоднику Божјем, требало би да се запитамо: како то чинише наши стари, како чинимо ми, па како ће то наша деца чинити? Јесмо ли ми потпуно сачували успомене наших предака, дишемо ли духом побожности њихове и какви ћемо пример у томе оставити деци нашој?!

Сравњење нас у први мах задовољава — а по спољашности изгледа као да смо старе наше у многим претекли. Док се они у простом оделу често и у шуме сакриваше, да тамо своје воштанице пале, дотле ми у руву стајањем и у велељепним храмовима скупљамо се Богу на молитву; наше су иконе лепше, домови сјајнији, ми палимо тамјан у кадионицама позлаћеним. Све је то лепше и китњасте него некада, као што смо напреднији и на пољу земљорадње, трговине и опште привреде — та док они пешачише у опанцима, ми се ево возимо по гвозденом путу!

Па и опет морамо с болом у души признати, да смо иза њих јако заостали и по срцу и по хришћанском осећају нашем; као што је у данашњим воштаницама мање воска — тако је и у принашљавању истих мање побожности српске.

Ми смо се у добру понели а у злу

понизили — и то је жалосно обележје нашега доба.

Данас имаде на жалост људи, који живе као да Бога нема, као да није било Христа и његових мука; као да су добродетељи и врлине пусти снови и као да је савест случајна тековина уобичајеног васпитања. Већини падају тешко обавезе хришћанске, те их с натегом као неку духовну порезу плаћају мислећи зар, да су тиме и све верске дужности своје скинули с дневнога реда.

Где је срце тако празно и душа тако пуста, ту се губи светлост кандила, па ма оно било од сувога злата.

Па када сравнимо те болесне прилике нашега друштва са светлим појавама наших предака, морамо пићом поникнути; морамо се застидети тим више, што још и данас живим очима гледамо дивске споменике апостолске ревности њихове.

Та толики наши манастири, задужбине српске по Срему, Србији и т. д. зар нису речити сведоци: како стари наши не трошише благо на напакe и на буздоване, већ у славу Божју и на просвету народну! Не гледаше они у имању своје цел живота свога него начин и средство, како ће унапредити потомство своје, учинити га сретним и овога и онога света. Прославише име српско и пред Богом и пред страним светом — а ми канда заборависмо на то!

Па када за те наслеђене тековине слабо хајемо, шта ћемо онда завештати ми нашем потомству? Завештаћемо жалосну успомену верске равнодушности и друштвене неслогe — те да им према оним светлим примерима као примери таме послуже!

И још би које како било, да ми не живимо у времену веома озбиљном. Та сви знамо, шта нас у скорој будућности чека, какво се искушење спрема и за јаче духове а нек'моли за овако слабе; па каквим ћемо душевним оружјем сузбити ту навалу са црквено-народног огњишта нашег? — Или ћемо зар наопако напустити „правило вере и образ кротости“, и поћи онамо, камо нас мами савремена напаст безверија и слобода, која нас окива?! Зар за љубав тих јабука да напустимо

од предака извојевани рај, те да у име напретка пођемо стазом сигурног моралног назадка, који нам коначну пропаст оглашује?

Не, неће бити тако, јер анђеоски српски — и ако горке сузе роши — још је над нама! Бар језгро народа нашег још је хвала Богу здраво, те ће томе моћи одолети. Оставићемо савременом укусу да кроји и прекраја светске обичаје, ал' нам веру прекројити неће; у предака је наших била вера тврђа од камена и та особина српска још није умрла.

Поштујући законе земаљске нећемо одкидати са недара својих установе небеске — трудићемо се да доведемо у склад вољу људску са вољом Божијом

Одржаће се дакле наши домови и у будуће са слемом вере и морала а под кровом српскога поштења.

А који поклизне и из наше се заједнице откине, тај ће за нас духовно умрети — српско срце жалити га неће, црква за њим заплакати неће! — Јер који окрене цркви својој леђа, тај је учинио велеиздају на Христу, издао је крв његову на Голготи проливену; издао је светитеља Саву и све српске светитеље редом; издао је славне своје претке, који за крст часни попадане листом; издао је и цркву и народ — а за издајицама се не жали и не плаче!

„Који није са мном против мене је; и који не сабира са мном просипа“ (Мат. 12. 30) вели Спаситељ и време је дошло, да се ове речи добро ушамте.

Но ма да се за цркву нашу не бојимо, ипак је велико зло, што је права побожност у многим крајевима нашим тврдим сном заснала; треба је будити и васкрсавати, треба притајени огањ савести распаљивати.

То је ето данас прва дужност сваког Србина православне вере. Будимо дакле један другог из тог мртвог сна, будимо се и пробудимо се!

Окањимо се грешног среброљубља и циглог сабирања добра земаљскога — та није нас благо сачувало кроз толике патње до данас, него чврсти карактери који крвљу својом печатеше своје уверење.

WWW.UNI.LB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

А да то лакше постигнемо, треба да станемо један уз другог старом слогом и љубављу братском. Та свуда у Божјем свету видимо мир, само је у нама немир непрестани; свуда је у природи од вајкада ред и слога, само је у срцима нашим раздор вечити. Учинимо томе крај и пробудимо успавану некадању лепу слогу нашу!

Та „боље је јело од зеља где је љубав, него од вола угојена где је мржња“, (Пр. Солом. 15. 17), вели премудри Соломон

Доста је било неслоге. — Ако је било за инат, доста је; ако је било и из добре намере, доста је; треба да се сетимо виших задатака својих и као Срби и као људи

Време је да већ увидимо, да смо једне крви и једног племена, да смо једним задојени млеком, да нас једна одхранила мајка!

Тако ће православљу нашем крила да порасту, тако ће наоблачено чело да нам се разведри и српски понос на више подигне.

И у то вас име, браћо, данас поздрављам. Поздрављам многобројне свечаре данашње — помогло им крсно име свето! Поздрављам и оне, који данас приступају светоме причешћу — нека их препороди свето тело и крв Христова душевним спасењем и телесним здрављем!

А свима заједно желим мир и благодат Спаситеља нашег Исуса Христа! — Амин.

ЛИСТАК.

БЕЛЕШКЕ.

(Св. архијерејски Синод) држао је прошле недеље и понедељка пре подне, своје седнице под председништвом Његове Светости преузвишеног господина *Патријарха Георгија*. Присутни су били високопреосвештена господа епископи: *Миرون Николић*, *Михаило Грујић* и *Герман Опачић*. Високопреосвештени г. епископ темишварски овластио је Његову Светост патријарха *Георгија* на располагање са његовим гласом.

Осим понеких текућих предмета, обављен је избор епископа за упражњену дијецезу будимску. У понедељак после подне отпутовали су високопреосвећени епископи својим резиденцијама.

(Митрополитски Савет) држао је седнице своје под председништвом Његове Светости преузв. г. патријарха *Георгија*, дана 28, 29, 30. новембра о. г. Присутни су били: високопреосвештена господа епископи пакрачки *Мирон Николић* и бачки *Герман Опачић*, г. г. протојереји *Ј. Вучковић* и *В. Константиновић* и г. г. др. *Ст. Павловић*, *Др. Н. Максимовић* и *Лаза Обреповић*. Између осталих предмета решени су и ови: Одбијен је уток срп. правосл. парохијског свештенства из Елемира против решења темишварске конзисторије, којим су услед тужбе тамошњих неких становника осуђени на спашење истражних трошкова. — Решење епархијске конзи-

сторије темишварске којим је тамошњи конзисторијални фишкар од звања суспендован, стављено је ван крестости и фишкар успостављен у своје звање. — Услед утока *Георгија Коњевића* пароха молског укицито је решење епарх конзисторије бачке, којим је учињена подела тамошње две парохијске сесије и упућена је иста конзисторија, да о мотивима свога првобитног решења против кога је такођер молеки парох *Д. Јосимовић* свој уток чоднео, разјашњење и извештај овамо доднесе. — Призив *Н. Р.* из *В. СМ.* против решења конзисторије у *Темшвару* одбијен је, из разлога што му право призива не припада.*) — У предмету *Уроша Пејића*, који се самовољно одрекао монашкога реда и чина, потврђено је конзисторијално решење којим је исти лишен свештеничког чина и осуђен на двогодишње ускраћење од св. евхаристије, но с том изменом, да се ово двогодишње ускраћење има сматрати само као епи-

*) Ствар се тиче сличног питања, које смо ми расправљали у 24 броју о. м. — *М. Р.* купио је жени стол црквени. Међутим се с њом развенчан растао *Хтеде* жени стол одузети, а ставити га црквеном одбору на расположење у корист цркве. Услед женине жалбе епархијска конзисторија досуди стол жени, јер је за њу купљен, и што је она по томе у праву уживања истог стола. Против тог решења конзисторијалног уложи *Н. Р.* призив. Но пошто би тај призив могао само црквени одбор као заступник цркве уложити, одбијен је призив *Н. Р.* који решењем конзисторије није повређен у никаквом праву у питању односног стола.

тимија: — Одбијен је позив Ђорђа Јеврића пароха сегединског против решења консисторије темшварске, којим је његово место за арадског протопрезвитера упражњеним изречено и на исто место стечај расписан. Враћен је позив Милона Ђорђевића игумана бођанског против решења бачке консисторије с разлога, јер га је непосредно овамо поднео, с тим упутством, да га у отвореном року поднесе путем надлежне консисторије. — Позиви протопрезвитера Бољарића и Панића у погледу доношења трошкова одбијени су. — Позив новосадске црквене општине против решења консисторије бачке у погледу подвоза ченејског пароха З. Ст. одбијен је, а консисторијално решење потврђено. — Решење консисторије вршачке у погледу дисциплинарне ствари против јереја Вишацког из Опове укинута је и одређена дозна истраге. Узето је у претрес 18 консисторијалних пресуда на развод брака, од којих је 15 потврђено, а три укинута.

(Архидијезални административни одбор) у својој, под председништвом Његове Светости, преузвишеног г. патријарха Георгија, дана 27. новембра (9. децембра) о. г. држаној седници решио је и ове предмете: Замољена је поново кр. жупанијска област у Вуковару, да одлуком вл. саборског одбора парохиу опатовачком Ј. Б. досуђену станарину од 100 фор. годишњих, својим путем, без икаквих обзира на могуће приговоре појединаца или црквене општине тамошње, полут парохијала даде распорезати, укупити и поменутом парохиу уручити. — Уток Др. М. М. и другога у име српске правосл. црквене општине карловачке, против овоодборске одлуке од 17. (29.) октобра, поднеће се заједно са свима овопредлетним списима вл. саборском одбору на надлежно расуђење. — Одобрен је закупни уговор између манастира Кувевдина и Мије и Јосифа Стефановића у погледу закупа кречног камеполома, на 3 године. — Уток Т. М. из Даља против овоодборске одлуке од 17. (29.) окт. о. г. сироведен је вл. саборском одбору на надлежно решење. — Молба црквене општине у Михаљевци ради получења припомоћи из земаљских приноса, за оправку тамошње цркве, подстреће се вл. кр. зем. влади оделу за богоштовље и јавну наставу са топлим препоруком. — Поводом извештаја окр. протопрезвитера земунског о овогодишњем прегледању црквених општина, решено је: 1., Ономенути црквене општине у Ст. Бановци, Шимуновци и Кленку, да своје цркве тецајем идуће године изнутра оправе; 2., црквене општине у дољњем Товарнику и Петровчићу позвати, да своје парохијалне станове те-

цајем идуће године оправити и уз њих потребне стаје саградити даду; 3., црквене општине у Земуну, Белегишу и Ашањи поново позвати, да набаве парохијске станове; 4., пароха у П. Јереја Ј. С. пријавити преч. консисторији с молбом, да га ова присили, да прими трећи кључ црквене благајне, јер он то неће да учини, ма да га је на ту дужност опоменуо окр. протопрезвитер. — Поводом истог извештаја окр. протопрезвитера митровачког решено је: позвати црквене општине у Руми, Брестачу, Суботишту и Сибачу, да своје парохијалне домове сходно пропису §. 18. где Г. Б. прев. кр. рескрипта од 10. авг. 1868. тецајем идуће године оправе, односно назидају; 2., црквене општине у Јарку, Буђановци, Лежмиру, Шуљму и Добринци позвати, да се тецајем идуће године побрину за средства, из којих ће моћи набавити парохијалне домове, који ће одговарати прописима напред поменутог рескрипта; 3., црквене општине у Шуљму и Сибачу, које нису у стању своје цркве из својих средстава оправити, позвати, да у своје време поднесу овамо по пропису састављену и потребним прилозима обложеноу молбу управљену на вл. кр. зем. владу, ради поделења им припомоћи из земаљских средстава. — Поводом истог извештаја администратора протопрезвитерата карловачког, решено је: позвати црквене општине у Черевци, Каменици и Сурдуку да се побрину за средства, из којих би могле што пре своје опале цркве оправити; 2., позвати црквену општину у Грабовцу, да у своје време поднесе са прописаним прилозима обложеноу молбу управљену на вл. кр. зем. владу ради поделења припомоћи из земаљских приноса у сврху оправке тамошње опале цркве и парохијалног дома; 3., позвати црквену општину у Шутинци, да се постара за средства из којих би могла набавити пропису прев. рескрипта одговарајући парохијални дом; 4., позвати црквену општину у Ивђији, да у смислу постојећих прописа приватним дужницима издаје у зајам црквено-општински новац само уз хипотекарну сигурност, а у колико би и надаље иста општина давала тај новац на менице, одговараће председник солидарно са црквеним одбором за евентуалну штету, која би отуда по црквену благајну наступити могла. — Поводом истог извештаја бившег администратора вуковарског протопрезвитерата достављен је тај извештај садањем администратору истог протопрезвитерата, да својим путем и начином настоји, да се постојеће мане и недостатци у дотичним подручним му црквеним општинама отклоне. — Поводом тим, што се из овамо поднесених манастирских прорачуна увидело, да манастирски на-

нестојатеља разноврсно своје годишње дијурне зарачунавају и подмирење неких својих личних потреба у прорачун стављају, решено је уз поднесак свију тих прорачуна умолити вел. саборски одбор да ради будућег равнања овога одбора и манастирских настојатеља, изводи нормирати, колико према могућству дотичних манастира којем настојатељу у име годишње дијурне припада, те у колико се остале личне потребе настојатеља и манастирског братства зарачунавати и из манастирске благајне подмиривати могу. — Поводом извештаја окружних протопрезвитера о обвезницама, које су подручне им црквене општине потписале врху дугујућег по итима старог саборског трошка и верозаконског приноса, решено је исте обвезнице клаузулом одобрења провидити и поднети их вел. саборском одбору; а надлежне кр. жупанијске области замолити, да од оних црквених општина, које још нису старе саборске трошкове и верозаконски принос исплатиле, ништи су издале захтеване обвезнице врху тих дуговина, те дуговине путем оврхе укупити даду и укупљене своте овом одбору припошљу. — Извештај овоодборског изасланика и архид. рач. ревизора Д. Н. у предмету састава рачуна за г. 1893 и 1894., цркв. општине у Иригу, узет је на знање и према извештају допета је одлука са сходним налозима црквене општине, односно председништву. — Одобрен је прорачун црквених потреба села Кр. за г. 1895., дочим прорачун за подмирење парохијала и иних црквено општинских потреба, као и закључак у том погледу донесен није одобрен, из разлога тога, што није при установљењу тога прорачуна био присутан политички изасланик и јер није установљено на који ће се начин распорез у сврху покрића ових потреба учинити. Уједно је решено упутити помечуту црквену општину, да на шатриначке општинаре не распорезује $\frac{1}{3}$ укупних парохијалних и иних црквено-општинских потреба, него само према установљеном кључу н. пр. по брачним паровима и по порезу, при чему има се држати тога правила, да се ни на једнога парохијанина не распорезе више од 50 фор. у име годишњег парохијала. — Одобрен је прорачун црквене општине у Михаљевици за чисто црквене и парохијалне потребе с тим да се из вишка распорезаног парохијала и непредвидног трошка има подмирити порез, који отпада на црквено-општинске непокретности, јер у то име није ништа у прорачун уврштено. Пошто се пак из поднесеног извешћа види, да је председник тамошње црквене општине неписмен, решено је истога са председништва дигнути, и поменутој општини наложити, да другога члана скупштине, који

је писмен, за председника изабере. — Прорачун црквене општине у Петровчићу, Прогари, Бежанији и Брестачу за г. 1896. није одобрен, а враћен јој је са односним упутствима и налозима. — Прорачун црквене општине у Угриновци за г. 1896. одобрен је. — Прорачун црквене општине у Адамевцима је одобрен с тим налогом, да цета општина има за сада из непредвидних трошкова набавити и званични лист „Српски Сион“. — Закључак црквене општине у Ииђији у погледу распореза парохијала по душама укинут је с разлога, што је већ решењем овога одбора од 8. (20.) децембра 1893. бр. 679/708 забрањено истој општини парохијал распорезивати по душама, и што се према томе такови предлог, који се противи наведеном решењу, није ни требао стављати на гласање. — Записник одборске седнице црквене општине у Бешенову узето је на знање с тим, да записнике одборских седница није потребно овом одбору на увид подносити. — Поводом притужбе М. М. из Вуковара, да му је црквена општина у Боботи распорезала парохијал на његов посед у Боботи, ма да он већ 27 година у Вуковару живи и тамо парохијал плаћа, решено је — црквену општину у Боботи позвати, да прописани М. М. из В. на његов посед у Боботи парохијал отпише, и оврху, која је ради тога против њега поведена, обустави, односно ону своту, коју је он можда у то име већ платио, поврати, јер је он дужан платити парохијал и ине црквено-општинске трошкове само у оној општини у којој станује. — Исто решење је донесено и поводом притужбе неких парохијана у Ииђији да им је црквена општина у Марадику распорезала парохијал на њихов посед у Марадику — Уток А. П. Р. из Карловаца против овоодборске одлуке у предмету обређења његовог трошковника у истрави против Др. Е. Р. као бившег настојатеља ман. Крушедола, поднеће се вел. саборском одбору на више решење. — Одобрени су рачуни црквене општине Нештин за г. 1893., парохијалног фонда у Манђелосу за г. 1893., — рачуни цркве св. Луке у Кушинову за г. 1894.

(Г. Георгије **Летић**) патријарашки протођакон, положио је прошле недеље на черновичком универзитету први *ригорозум* из библијско-историјске групе богословских наука — *с одличним успехом*. Честитамо вредном г. Летићу, који нам осветла образ на универзи черновичкој, и желимо му од Бога здравља, да одлично настави и одлично доврши што је започео. Живио!

И С П Р А В А К.

На стр: 780, 48. броја, други ступац, у преводу речи: *sed etiam oribus*, изостављена је реч „новцем“. Према томе превод гласи: „него такођер новцем и осталим“ и т. д.